

Leka med elden

Komedi i en akt

Personer:

Fadern, 60 år, Rentier.

Modern, 58 år.

Sonen, 27 år, Målare.

Sonhustru, 24 år.

Vännen, 26 år.

Kusinen, en 20-års flicka.

Sceneri:

En glasveranda, inredd till salong. Dörr utåt trädgård, och åt sidorna. På en badort i våra dagar.

Scen I

Sonen, sitter och målar; Sonhustrun in, morgonklädd.

SONEN

Är han uppstigen än?

SONHISTRUN

Axel? – Hur skall jag veta det?

SONEN

Jag trodde du gick och såg efter det.

SONHISTRUN

Åh skäms! Om jag inte visste, att du aldrig kunde bli svartsjuk, skulle jag börja misstänka dig att vara det!

SONEN

Och om jag inte visste, att du aldrig kunde bli mig otrogen, skulle jag nu börja dra öronen åt mig.

SONHISTRUN

Varför det? Just nu?

SONEN

Du hörde vad jag sade: om ... Vad vår vän Axel beträffar, så vet du att jag icke värderar någons sällskap som hans, och när så lyckligt är att du delar min sympati för den stackar sönderslitna själen, så är ju allt väl!

SONHISTRUN

Han är en olycklig människa, men nog förefaller han bra besynnerlig ibland! Varför reste han till exempel så hastigt ifrån oss förra sommarn, utan att ta avsked en gång, och utan att få sina saker med?

SONEN

Ja det var en underlig historia! Jag trodde han var kär i kusin Adèle.

SONHISTRUN

Trodde du det?

SONEN

Ja, men nu tror jag det inte mer! – Mamma inbillade sig, att han återvänt till sin hustru och sitt barn!

SONHISTRUN

Vad för slag? Äro de inte skilda?

SONEN

Inte riktigt ännu, men han väntar varje dag på utslaget.

SONHISTRUN

Trodde du, att han var kär i Adèle? Och det har du inte sagt förr! Ja, om de kunde komma tillsammans tror jag det skulle bli ganska bra.

SONEN

Vem vet... Adèle är en dödsdansere...

SONHISTRUN

Hon? Då känner du henne bra lite!

SONEN

Hon har en charmant figur, men om hon har några passioner... det vill jag lämna osagt.

SONHISTRUN

Om hon har?

SONEN

Har hon?

SONHISTRUN

Ja, när hon bryter ute en gång...

SONEN

Nej, verkligen!

SONHISTRUN

Det tycks intressera dig!

SONEN

På ett visst sätt!

SONHISTRUN

Vad på för sätt?

SONEN

Du vet att hon stod modell för mig som simmerskan...

SONHUSTRUN

Ja, det vet jag nog! Vem har inte stått modell för dig? – Men du kunde vara så god att inte visa dina studier för vem som helst... Se så nu är gumman här.

Scen II

De förre, Modern in, illa klädd med en stor japansk hatt och bärande en matkorg.

SONEN

I dag ser du ut som fan själv, mamman!

MODERN

Så artigt!

SONHUSTRUN

Knut är då förfärlig. – Men vad har du handlat för gott?

MODERN

Åh, jag har fått så rara flundror ---

SONEN

Gräver i korgen.

Fy fan! – Men vad är det här? Andungar?

SONHUSTRUN

De kunde ha varit lite fetare... känn här under bröstet.

SONEN

Jag tycker bröstet äro varekra jag!

SONHUSTRUN

Skäms!

MODERN

Nå, ni fick er vän hit igen, i går kväll!

SONEN

Vår? Det är Kerstins vän! Hon är alldeles galen i honom! Jag trodde de skulle kyssas igår afton när han kom!

MODERN

Du skall inte raljera så där Knut, för den som leder med elden...

SONEN

Jag förstår, men jag är för gammal, ser du! Och för övrigt, tycker du att jag ser ut som jag skulle behöva vara svartsjuk?

MODERN

Det är väl inte det yttre... - eller hur Kerstin?

SONHUSTRUN

Jag förstår inte alls vad ni menar!

MODERN

Slår henne lätt på kinden

Du! – Akta dig du! ---

SONEN

Kerstin är så ryskigt oskyldig, och du din gamla nucka, ska inte gå och förstöra henna!

SONHUSTRUN

Ni har ett sådant otäckt sätt att skämta, så att man aldrig vet när ni menar allvarsamt!

SONEN

Jag talar alltid allvarsamt!

SONHUSTRUN

Man skulle kunna tro det, för du skrattar aldrig när du säger dina gemenheter!

MODERN

Jag tror att ni är grälsjuka på morgonen... har ni inte sovit gott i natt?

SONEN

Vi har inte sovit alls!

MODERN

Fy! Fy! Nej, vet ni, mu gär jag min väg! Annars får jag bannor av pappa.

SONEN

Pappa, ja! Var är han?

MODERN

Han är väl ute och går sin morgontur med kusin Adèle!

SONEN

Är du inte svartsjuk du?

MODERN

Äh!

SONEN

Ja, men det är jag!

MODERN

På vem då? Om jag får fråga?

SONEN

På gubben naturligtvis.

MODERN

Hör du Kerstin, du; du har kommit in i en ljus familj!

SONHUSTRUN

Ja, om inte jag kände Knut så väl, och om jag inte vetat förut att de här artisterna äro ett särskilt folk, skulle jag verkligen inte kunna säga var jag vore hemma emellanåt.

SONEN

Ja, jag är artist, men pappa och mamma är brackor..

MODERN

Utan ondska

Du är visst en bracka du, som aldrig har förtjänt ditt bröd själv och är så gammal. Och inte var din far bracka när han byggde detta huset åt en sådan odåga som du!

SONEN

Nå, man är inte enda sonen för roskull! Adjö med dig nu, annars får du dina bannor här, och det vill jag inte höra på! Skynda nu! Gubben kommer!

MODERN

Då går jag ut den här vägen.

- *Går.*

SONEN

Det ör du ett förbannat drag här i huset . riktigt korsdrag!

SONHUSTRUN

Ja nog kunde svärföräldrarne lämna oss lite mera ro; och så det här med att vi sak gå och ata vid deras bord och inte få ha hushåll...

SONEN

Alldeles som när man lägger ut mat åt sparvarne på fönsterblecket – för att man ska få nöjet se på hur de äta!...

SONHUSTRUN

Lyss utåt

Tyst nu! – Försök att muntra opp gubben, så att vi slipper morgongrälet!

SONEN

Om jag bara kunde! Och det är inte alltid han är upplagd heller för mitt fina skämt!

Scen III

De förre. Fadern in; klädd i vit väst, svart sammetsjacka, och med en ros i knapphålet. Kusinen in; går omkring först, börjar sedan damma.

FADERN

Utan att lyfta av hatten.

Det är kallt på morgonen!

SONEN

Jag kan se det!

FADERN

Hur kan du se det?

SONEN

Jag ser at du fryser om huvudet åtminstone!

FADERN

Föraktlig min.

SONHISTRUN

Så oförskämnd du är Knut!

FADERN

En dåre gör sig själv sorg, och en dåres fader haver ingen glädje.

SONEN

Vad får du alla dina ordstäv ifrån?

SONHISTRUN

Till kusinen

Det är dammat idag, min lilla vän!

FADERN

Genom visa kvinnor vardet huset byggt, men en gallen bryter det ned med sina åthävor!

SONEN

Hör du det Adèle!

KUSINEN

Jag?

SONEN

Ja! – Hör du, var står det hör ordspråket? ”En dägelig kvinna utan tukt är liksom en so med ett gyllene spann på näsan”?

SONHISTRUN

Knut, då!

FADERN

Ni fick främmande sent i går afton?

SONEN

Tyckte du att det var för sent?

FADERN

Jag tycker ingenting! Men – nog kunde en ung man välja en mera passande tid för sina visiter.

SONEN

Jaså, du tycker det ändå!

FADERN

Hade ni bjudit honom förut?

SONEN

Vad är det här för inkquisitioner? Kanske har du tumskrivarne med dig.

FADERN

Nej, dem har du dragit försorg om! För bara jag gör den minsta fråga, så hotar ni att resa er väg igen; och ändå vet ni att jag byggt detta hus åt er för att få ser er åtminstone om sommaren. Och när man är så gammal som jag, har man ett behov att leva för andra.

SONEN

Äh! Inte är du gammal inte! I dag skulle man tro att du var ute och firande med rosen i knapphålet.

FADERN

Det *finns* en gräns, *även* för skämtet! Eller hur tycker du, Kerstin?

SONHUSTRUN

Åh, Knut är förfärlig och om jag inte viste att han ingenting menar med vad han säger...

FADERN

Har han ingen mening med vad han säger, då är jan ju en idiot! --- - betraktar ett påbörjat porträtt av Vännen, - - Vem ska det här föreställa?

SONEN

Ser du inte att det är Vännen – i familjen.

FADERN

Det var ett gement uttryck – han ser ut som om han vore en dålig människa – här på porträttet.

SONHUSTRUN

Ja, men det är han inte!

FADERN

En människa utan religion är en dålig människa, och en man som bryter sitt äktenskap är en dålig människa.

SONHUSTRUN

Men han har inte brutit sitt äktenskap, han har låtit en domstol upplösa det.

FADERN

Det var en tid då Knut alltid talade illa om er vän; hur kommer det sig att han nu är så betagen i honom?

SONEN

Därför att jag icke kände honom förr, och därför att jag nu lärt känna honom. – Har du nu laddat ur dig ditt morgongnat?

FADERN

Har du hört det här ordspråket?

SONEN

Jag har hört alla ordspråk och alla anekdoter.

FADERN

Älska haver sin tid – hata haver sin tid! – God morgon

- *Går.*

Scen IV

De förre, utom Fadern.

SONHUSTRUN

Blommorna äro vattnade, min lilla vän.

KUSINEN

Du skall icke kalla mig vän, ty det är inte sant, då du hatar mig!

SONHUSTRUN

Jag hatar dig inte, fastän det är du som ställer till all split i familjen!

SONEN

Se så, nu börjar ni på också!

SONHUSTRUN

Om jag kunde se någon vänlighet i Adèles omsorger om mitt hus, men det ligger alltid en förebråelse och en anmärkning i hennes sätt att göra mig en tjänst.

KUSINEN

Du känner det så därför at du försummar ditt hus och ditt barn, men jag har bara ett uppsåt med allt mitt görande och låtande, och det är att vara nyttig så att jag icke må känna att jag äter nådebröd. Men du! Du! Du!

SONEN

Närmar sig Kusinen och betraktar henne.

Har du humör du? – Då har du passioner också!

SONHUSTRUN

Vad har du med hennes passioner att göra!

KUSINEN

Ja, den som är fattig, den får inte ha några tycken, inga åsikter, ingen vilja, inga passioner! Men den som gifter sig rikt och blir vigd den får göra vad den vill, gå till dukat bort, krypa i bäddad säng och leva som ett svin, dag – och natt!

SONHISTRUN

Vet du hut?

KUSINEN

Men akta dig för mig du! Jag har ögonen med mig och öronen också!

- *Går*

Scen V

De förre utom kusinen.

SONEN

Jag tror att fan är lös idag!

SONHISTRUN

Inte än, men den kan bli! Akta dig för den flickan du! – Har du tänkt på den möjligheten att din mor skulle kunna dö?

SONEN

Nå, än sedan?

SONHISTRUN

Sedan kan din far gifta om sig! –

SONEN

Med Adèle?

SONHISTRUN

Ja!

SONEN

Äh! – Det måtte man väl kunna hindra för resten... Det vill säga att hon skulle bli styvmor och hennes barn dela arvet!

SONHISTRUN

Det säges redan att svärfar har gjort ett testamente åt Adèle.

SONEN

Vad tror du om deras förhållande?

SONHISTRIN

Allt! Och ingenting! Så mycket är visst att han är kär i flickan!

SONEN

Kär! Kanske! Men inte vidare!

SONHISTRUN

Så betagen att han redan i fjol var svartsjuk på Axel!

SONEN

Nå kan man inte gifta ihop de unga två?

SONHISTRUN

Axel är inte så lätt att binda!

SONEN

Han som är så eldfängde, lik alla änklingar!

SONHISTRUN

Ja, men det är synd om honom... han är för god åt en sådan där djävul.

SONEN

Jag vet inte hur det är i år, men luften tyckts mig ha blivit tjock. Det känns som det började dra ihop till oväder, och jag har en sådan faslig längtan att resa ut.

SONHISTRUN

Ja, men du kan ju inte sälja några tavlor, och resa vi, drar svärfar in apanaget! – Vi ska tala vid Axel om allt detta, för han har en förmåga att reda ut för andra, fastän han inte kan sköte sig själv.

SONEN

Jag vet inte om det är så klokt att inviga främmande i sitt familjejolk...

SONHISTRUN

Kallar du vår enda vän för främmande...

SONEN

Ja, hur det är, men släkt skall väl vara närmare... för övrigt.. jag vet inte.. gubben brukar säga: behandla alltid dina vänner som om ni skulle kunna bli ovänner.

SONHISTRUN

Jaså du citerar gubbens ordstäv nu. Han har också ett annat avskyvärt ordstäv: frukta den du älskar.

SONEN

Ja han är för svår när han sätter den sidan till.

SONHISTRUN

Utåt

Nå äntligen! – Går emot Axel – God morgon, sjusovare!

Scen VI

De förre. Vännen: ljus sommarklädd med blå halsduk och vita Lawn-tennisskor.

SONEN

God morgon på dig!

VÄNNEN

Goddag god vänner! Nu ha väl inte väntat på mig?

SONHISTRUN

Jo, då!

SONEN

Min hustru har varit alldeles förtvivlad över att du inte fått sova i natt!

VÄNNEN

Brydd.

Hur så? Hur så?

SONEN

Till son hustru.

Ser du att han är blyg!

SONHISTRUN

Fixerar vännen nyfiket.

VÄNNEN

Det är en härlig morgon, och när man sovit under två lyckliga människors tak kan livet ännu le emot en!

SONEN

Du tycker vi äro bra lyckliga?

VÄNNEN

Ja, och den som är dubbelt lycklig är din far, som har sina bar och barnbarn att leva *om* ett angenämt liv med. En sådan ålderdom har varit få människor beskärd.

SONEN

Avundas ingen!

VÄNNEN

Det gör jag inte, tvärtom; jag njuter av att se hur livet kan gestalta sig skönt för somliga... ty det ger mig hopp m att det skulle kunna visa sig vänligare mot mig i framdeles. Och i synnerlighet när man betänker vilket pinsamt liv din far har genomgått – ekonomisk ruin, landsflykt, bannlysning ur sin familj...

SONEN

Och nu har hus och ägodelar, sin son väl gift – eller hur?

VÄNNEN

Ja, därom råder intet tvivel!

SONEN

Hör du, du var allt kär i min hustru i fjor?

VÄNNEN

Nej det vill jag inte påstå, fastän nog svärmade jag litet för henne.. men det har givit sig nu!

SONHISTRUN

Ni är visst mycket ombytlig ni!

VÄNNEN

Ja i mina svärmerier. Lyckligt nog – för mig.

SONEN

Men varför reste du så huvudstupa i fjor somras? Var det för den där andra fruns skull; eller var det kanske för Adèles?

VÄNNEN

Brydd.

Du är så närgången i dina frågor.

SONEN

Det var Adèle. Ser du det Kerstin!

SONHISTRUN

Inte behövde han bli så rädd för henne!

VÄNNEN

Jag är inte rädd för damerna, men för mina känslor för damerna!

SONEN

Du har en ovanlig talang i att svänga dig; så dig får man aldrig reda på.

VÄNNEN

Varför ska man ha reda på mig mer än på någon annan?

SONEN

Vet du vad min far sa om ditt porträtt nyss?

SONHISTRUN

Knut då!

SONEN

Han sa att det liknade en dålig människa.

VÄNNEN

Det händer ju att det är likt originalet; ty jag är verkligen mycket dålig för ögonblicket.

SONHISTRUN

Ni går alltid omkring och skryter med er dålighet...

VÄNNEN

Kanske för att dölja den.

SONHISTRUN

Nej, ni är en god människa, mycket bättre än ni vill vara. Men ni ska inte skrämma era vänner ifrån er..

VÄNNEN

Är ni rädd för mig?

SONHUSTRUN

Ja ibland när ni är oförklarlig! –

SONEN

Du ska gifta om dig; det är alltsammans det.

VÄNNEN

Alltsammans! Och med vem?

SONEN

Men Adèle till exempel!

VÄNNEN

Jag ber dig inte tala om den saken.

SONEN

Se där ha vi den ömma strängen! Jaså det var Adèle ändå.

VÄNNEN

Hör nu go vänner, nu kanske jag skulle klä på mig en svart rock..

SONHUSTRUN

Ni ska visst inte klä om er; den där kostymen är alldeles charmant, och Adèle skall bli förtjust i er.

SONEN

Hör du att min fru tycker du är charmant!

SONHUSTRUN

Är det så farligt att säga att en kostym klär?

SONEN

Det är lite ovanligt åtminstone att ett fruntimmer säger artigheter åt en herre! Men så äro vi också ovaliga människor.

VÄNNEN

Följer ni mig ut och ser efter rum sedan?

SONHUSTRUN

Vad för slag? Ämnar ni inte bo hos oss?

VÄNNEN

Nej, det har aldrig varit min menning!

SONEN

Se så där, ja!

SONHUSTRUN

Varför vill ni inte bo hos oss? Säg?

VÄNNEN

Jag vet inte... jag tycker att ni kan få vara i fred... och så händer det ju att vi ledsnar på varann.

SONHUSTRUN

Har ni redan ledsnat på oss? – Hör nu, det går inte an, skall jag säga er, att ni bor ute i byn, dö skulle folks prat börja löpa...

VÄNNEN

Prat? Vad är det för prat?

SONHUSTRUN

Ack! Det vet ni hur de sätter ihop historier...

SONEN

Du stannar bara här helt enkelt! Låt dem prata! Bor du här, så är du naturligtvis min hustrus älskare; och bor du i byn, så har ni brutit, naturligtvis, eller så har jag kört ut dig! Då tycker jag det är mer hedrande för dig att anses vara min hustrus älskare, eller hur?

SONHUSTRUN

Ni har bestämt något hemligt själ som ni inte vill säga oss.

VÄNNEN

Uppriktigt sagt... Jag törs inte! – Jaja, jaja! Man vänjer sig så lätt in i andras liv; njuter av andras lycka, så att man till sist väver i sina känslor med andras; och så får man så svårt att skiljas.

SONEN

Varför skall man skiljas då? – Se så, nu bor du här! Bjud min hustru armen! Så vår vi ut och spatsera!

VÄNNEN

Bjuder Sonhustrun armen något förlägen.

SONHUSTRUN

Jag tror ni darrar på armen! – Han darrar Knut!

SONEN

Se så bra ni går i par! Men han darrar verkligen! Stanna hemma om du fryser!

VÄNNEN

Om ni tillåter, så ber jag att få sitta här en stund och läsa tidningarne!

SONHUSTRUN

Så hjärtans gärna, och jag skall skicka in Adèle att håller er sällskap! Vi gå bara ut och handla lite, Knut och jag. – Vinkar utåt – Kom hit Adèle så skall du få något!

Scen VII

De förre. Adèle.

VÄNNEN

Vill ni hålla mig sällskap, fröken, medan makarne gå ut och handla?

KUSINEN

Sällskap? Är ni mörkrädd då?

VÄNNEN

Ja, mycket!

SONEN och SONHISTRUN gå.

VÄNNEN

Ser efter att de äro ensamma.

Jag vill icke lämna tillfället obegagnat att tala ett förtroligt ord med er såsom släkting i huset.

KUSINEN

Var så god!

VÄNNEN

Ni vet hur mycket jag håller av dessa unga människor... Ni ler, och jag vet vad ni menar. Det är sant att fru Kerstin i sin egenskap av ung kvinna utövar en dragning därjämte, men jag försäkrar er, att jag därvidlag håller mina känslor så i tygeln att jag endast ett ögonblick fruktat deras fria lopp.

KUSINEN

Att ni är smått betagen i Kerstin förvånar mig inte med den kännedom jag äger om hennes förmåga att fångsla, men att ni finner Knuts sällskap så tilldragande förstår jag ej. Han är ju en obetydlig man, er så långt underlägsen både i talang och erfarenheter...

VÄNNEN

Ett fullkomligt barn menar ni; men det är just i detta jag finner vila efter en hel vinters umgänge med resonörer...

KUSIN

Att leka med barn är en vila, som kan trötta, men ni tröttnar aldrig på Knut. Vad kommer det?

VÄNNEN

Jag har icke tänkt över det, men ni tycks ha tänkt över det. Vad tror ni?

KUSINEN

Att ni utan att veta om det, är förälskad i Kerstin.

VÄNNEN

Det tror jag inte, ty jag älskar snarare båda makarne tillsammans så jag icke finner samma behag i enderas ensamma sällskap som i bådans när de äro ihop. Och att se dem isär skulle avlägsna båda ifrån mig! – Men antag att det vore som ni säger, att jag skulle vara förälskad i Kerstin, vad skulle det göra, så länge jag döljer mina känslor.

KUSINEN

Känslor ha den egenskapen att meddelas, och eld sprider sig.

VÄNNEN

Må vara, men faran syntes mig ändå ingen. Ni kan vara alldeles säker på att jag som nyss genomgått alla en skilsmässas lidanden varken skulle ha lust att bevittna en dylik igen eller vara skulden till den. För övrigt... Fru Kerstin är kär i sin man...

KUSINEN

Kär? Det har hon aldrig varit, och deras kärlek är blott ett stilla äktenskapstycke. Men Knut är en passionerad natur som en gång kan komma att ledsna på smultron och mjölk...

VÄNNEN

Hör nu, ni har bestämt varit förlovad?

KUSINEN

Hur så?

VÄNNEN

Ni låter så verserad på det här området! – Och därför skall jag gå djupare! – Det syns mig att här har förändrats mycket sedan i fjol!

KUSINEN

Vad då?

VÄNNEN

Jag tycker det är en annan atmosfär, annat sätt att tala och tänka... det är något som oroar mig!

KUSINEN

Ni märker det! Ja det är en underlig familj! Fadern sysslolös rëntetagare sedan tio år; sonen sysslolös, född rentier. Man äter, man sover och avvaktar sin hädangång, på angenämaste sätt fördrivande tiden. Intet levnadsmål, ingen äregirighet, inga passioner, men mycket ur Salomos predikare. Har ni lagt märke till att det förekommer ett ord varannan timme i det här huset: ”Det är en dålig människa!” serveras som bröd – till allting.

VÄNNEN

Det var märkvärdigt vad ni talar väl. Och märker skarpt.

KUSINEN

Som hatet! Ja!

VÄNNEN

Den som hatar så som ni, måtte också kunna älska.

VÄNNEN
Hm!

VÄNNEN
Fröken Adèle, nu när vi talat illa om vår vänner måste vi vara vänner själva, antingen vi vill eller inte –

KUSINEN
Antingen vi vill eller inte!

VÄNNEN
Räck mig er hand på det! Men lova att ni inte hatar – mig.

KUSINEN
Tar hans händer som han räcker till henne.
Så kall ni är om händerna.

SONHUSTRUN
Syns ett ögonblick i dörren.

VÄNNEN
Men så är ni dess varmare!

KUSINEN
Tyst, där är Kerstin!

VÄNNEN
Då få vi fortsätta detta samtal en annan gång...

Scen VIII

Vännen, Kusinen, Sonhustrun. Där blir tyst på scenen.

SONHUSTRUN
Så tyst det blev! Kom jag och störde?

KUSINEN
Inte alls! Det är kanske jag som stör!

SONHUSTRUN
Lämnar brev till vännen
Här är ett brev till er! Det är ifrån ett fruntimmer, ser jag!

VÄNNEN
Betraktar brevet och bleknar.

SONHUSTRUN
Så blek ni blir! Fryser ni ännu, så ska ni få låna min schal!
Hon tar av sin schal och lägger den över hans axlar.

VÄNNEN

Tack! Den var varm åtminstone!

KUSINEN

Kanske ni vill ha en kudde under fötterna!

SONHUSTRUN

Det vore bättre om du sa' till att man eldade oppe på rummet, ty det står i havsfukt härnere bara det har regnat några dagar.

KUSINEN

Ja det har du mycket rätt i!

VÄNNEN

Ska ni ha så mycket besvär för min skull! – För all del!

KUSINEN

Åh, det är inte något besvär.

Scen IX

Vännen. Sonhustru. Tystnad.

VÄNNEN

Så tyst det blev!

SONHUSTRUN

Alldeles som nyss! - Vad hade ni för hemligheter för er?

VÄNNEN

Jag fick beklaga mig lite, och det växer man knappt ifrån.

SONHUSTRUN

Beklaga er lite för mig då! Ni är olycklig...

VÄNNEN

Huvudsakligen därför jag inte kan arbeta.

SONHUSTRUN

Och ni kan inte arbeta därför...

VÄNNEN

Därför!

SONHUSTRUN

Är ni fästad vid er hustru än?

VÄNNEN

Nej, inte vid henne, men vid hennes minne.

SONHUSTRUN
Uppliva minnerna då!

VÄNNEN
Aldrig!

SONHUSTRUN
Var det till henne ni flydde i fjol höstas?

VÄNNEN
Nej, det var det inte. Det var till andra! Efter ni frågar.

SONHUSTRUN
Fy!

VÄNNEN
Ja, när bromsarne sticks är det en lisa att få rulla sig i smutsen; den ger hård hud.

SONHUSTRUN
Fy! Ni!

VÄNNEN
För övrigt: det finns äkta smuts och – oäkta.

SONHUSTRUN
Vad menar ni för slag?

VÄNNEN
Ni är gift, och vi äro inga konfirmander – alltså: jag menar att i äktenskapet vilar man som i vigd jord, men därutanför i ovigd jord. Jord är det, likafullt!

SONHUSTRUN
Ni vill väl aldrig jämföra...

VÄNNEN
Jo, jag vill jämföra...

SONHUSTRUN
Vad slags kvinna var ni gift med egentligen?

VÄNNEN
En ärbar flicka av bästa familj.

SONHUSTRUN
Och ni älskade henne?

VÄNNEN
Alldeles för mycket!

SONHUSTRUN

Och sedan?
VÄNNEN
Hatade vi varandra.

SONHUSTRUN
Men varför? Varför?

VÄNNEN
Det är en av livets många obesvarade frågor!

SONHUSTRUN
Men det måste finnas en orsak!

VÄNNEN
Det trodde jag med, men så befanns det att orsakerna vore följderna av vårt hat. Misshälligheterna vållade icke brytningen, utan när kärleken upphörde, började misshälligheterna. Därför, ser ni, är de så kallade kärlekslösa äktenskapen de lyckliga.

SONHUSTRUN
Naivt.
Ja vi har då aldrig haft några svåra ledsamheter, Knut och jag!

VÄNNEN
Nu var ni för uppriktigt, fru Kerstin!

SONHUSTRUN
Vad sa jag då?

VÄNNEN
Nu sa att ni aldrig älskat er man!

SONHUSTRUN
Älskat? Ja! Vad är älska?

VÄNNEN
Vilken fråga, av en gift kvinna? Vad är älska? Ja, det är bland de saker som man gör, men man icke kan säga.

SONHUSTRUN
Var er hustru vacker?

VÄNNEN
Ja, jag tyckte det! Hon var lik er för övrigt.

SONHUSTRUN
Tycker ni jag är vacker då?

VÄNNEN
Ja!

SONHUSTRUN

Det ansåg inte min man förrän ni sa honom det; och det är märkvärdigt vad han är betagen i mig bara ni är här. Det är som er närvaro eldade upp honom!

VÄNNEN

Jaså! Och det är därför han så gärna ser mig här. Och ni?

SONHUSTRUN

Jag?

VÄNNEN

Kanske vi ska sluta nu, innan vi gå för långt!

SONHUSTRUN

Ond.

Vad menar nu? Vad tänker ni om mig?

VÄNNEN

Ingenting ont, fru Kerstin! Ingenting! Förlåt mig om jag sårade er!

SONHUSTRUN

Ni sårade mig förfärligt! men jag vet hur lågt ni tänker om kvinnorna.

VÄNNEN

Icke om alla! Ni är för mig...

SONHUSTRUN

Vad?

VÄNNEN

Min väns hustru, och därför...

SONHUSTRUN

Och om jag icke vore det?

VÄNNEN

Ska vi sluta nu igen? – Fru Kerstin, ni förefaller mig som ni icke vore van att bli fjäsad av herrar –

SONHUSTRUN

Det är jag inte, och därför sätter jag värde på att var omtyckt! Lite bara!

VÄNNEN

Bara lite! Ni har verkligen anlag att vara en lycklig människa, som har så små fodringar på livet.

SONHUSTRUN

Vad vet ni om mina fodringar?

VÄNNEN

Är ni äregirig? Skulle ni möjligen sträva utåt, uppåt, bli något?

SONHUSTRUN

Nej! – Icke sådant! Men detta monotona livet, utan arbete, utan sinnesrörelser, utan att det händer något! Vet ni, jag är så grym ibland så att jag önskar mig en stor sorg; att det kom en farsot, en eldsvåda, - *viskar* – att mitt barn dog! – att jag dog själv”

VÄNNEN

Vet ni vad det är? Det är sysslolöshet, övermått av jordisk sällhet, kanske något annat.

SONHUSTRUN

Vad?

VÄNNEN

Liderlighet!

SONHUSTRUN

Hur sa ni?

VÄNNEN

Jag vill ogärna upprepa ordet, i synnerhet som jag tror att ni hörde det; men som jag inte inlägger någon ful betydelse i det, anser jag mig er ha sårat er!

SONHUSTRUN

Ni är då olik alla andra människor och ni slår era vänner i ansiktet utan att man egentligen känner det!

VÄNNEN

Och så lär det finnas kvinnor som älska att bli slagna!

SONHUSTRUN

Nu blir jag rädd för er!

VÄNNEN

Var det!

SONHUSTRUN

Vem är ni? Vad vill ni? Vad är era avsikter?

VÄNNEN

Var icke nyfiken på mig, Fru Kerstin!

SONHUSTRUN

Än en oförskämdhet.

VÄNNEN

Ett vänligt råd! – Har ni märkt att vi alltid gräla då er man är frånvarande. Det är inte goda tecken!

SONHUSTRUN

För vadå?

VÄNNEN

En långvarig vänskap! Det antyder nämligen behovet av en avledare.

SONHUSTRUN

Jag känner det ibland som jag skulle kunna hata er.

VÄNNEN

Det är goda tecken! – Men ni har aldrig känt det så som ni skulle kunna älska mig?

SONHUSTRUN

Jo, ibland.

VÄNNEN

Säg när!

SONHUSTRUN

Jag har verkligen lust att besvara er öppenhet... jo – När ni talar med Adèle!

VÄNNEN

Det erinrar påfallande om er mans låga som alltid flammar upp för er när jag är närvarande. Fröken Adèle och jag tyckas med ett ord ha till uppgift att vara braständare.

SONHUSTRUN

Skrattar.

Det lät så roligt det ni sa', att jag inte får tid att bli ond.

VÄNNEN

Ni bör aldrig bli ond, ty det missklär er mer än andra! – Men för att tala om något annat. – Var är mannen?

Reser sig och ser ut genom fönstret.

SONHUSTRUN

Ser också ut genom fönstret.

VÄNNEN

Det var inte min avsikt att fästa er uppmärksamhet på vad som passerar därnere i parken...

SONHUSTRUN

Likasom jag inte sett det förut att Knut kysser Adèle.

VÄNNEN

Men att inte Fröken Adèle kan tänka på er man åt er, det oroar mig. Det är så mycket här i huset som oroar mig i år! Vet ni vad? Det är bestämt något som ruttar här under trossbottnarne!

SONHUSTRUN

Hur så? Inte märker jag det! Det är bara lek för resten.

VÄNNEN

Ja det leks med tändstickor, jaktknivar och dynamitpatroner! Jag tycker det är hemskt.

Scen X

De förre. Fadern in med hatten på huvudet.

FADERN

Är Knut här?

SONHUSTRUN

Nej, han gick ut och handlade lite! Vill du honom något?

FADERN

Ja, efter som jag frågar efter honom! Har du sett Adèle, då?

SONHUSTRUN

Nej, inte på en lång stund.

FADERN

Märker vännen.

Förlåt, jag såg inte er! Hur står det till?

VÄNNEN

Jag tackar, hur mår grosshandlaren själv?

SONHUSTRUN

Är det något jag kan uträtta?

FADERN

Ja, om du ville vara så god! – Men kanske jag stör, så ska jag komma igen.

SONHUSTRUN

Skulle du störa...

FADERN

Ser du, saken är den, att jag har fått mygg nere i min sängkammare, så jag tänkte be att få sova på ert vindsrum.

SONHUSTRUN

Så förargligt, vi ha just givit bort rummet åt Herr Axel.

FADERN

Jaså, han ska bo här! Hade jag vetat det skulle jag naturligtvis aldrig proponerat...

VÄNNEN

Jag skulle aldrig antagit förslaget att bo här, om jag vetat att grosshandlaren...

FADERN

För all del, jag ska inte gå i vägen, och mellan barken och trädet är inte gott att vara! –
Tystnad – har Knut börjat måla ännu?

SONHUSTRUN

Nej, han är inte disponerad!

FADERN

Han har aldrig varit disponerad att arbeta, och är det nu mindre än förr.

SONHUSTRUN

Har du något mer att säga?

FADERN

Åhneh! – Det är just detsamma! . Jo, du kan ju låta bli att nämna något till Knut om det här med kammaren.

SONHUSTRUN

Det skall jag med största nöje underlåta!

FADERN

Förstår du, det är inte alls roligt att ställa till bråk – förgäves. En annan sak vore om kammaren varit ledig, och jag verkligen hade kunnat få den, men då den nu är upptagen... Ja, ajö så länge. – *Går.*

Scen XI

Vännen, Sonhustrun

VÄNNEN

Förlåt Fru Kerstin, att jag lämnar er på en liten stund!

SONHUSTRUN

Var ska ni gå så hastigt?

VÄNNEN

Det – kan jag inte säga!

SONHUSTRUN

Ni ska ut och hyra rum! Det får ni inte!

VÄNNEN

Har tagit sin hatt

Tror ni att jag vill stanna i ert hus efter en sådan utvisning!

SONHUSTRUN

Vill taga hans hatt.

Nej ni får inte gå! Det är inte vi som ha visat ut er. För övrigt...

Scen XII

De förre. Sonen

SONEN

Vad nu! Slåss ni? Eller är det en kärleksförklaring!

SONHISTRUN

Det är bara kärleksgnabb, men kan du tänka dig Knut att den oroliga människan ville gå ut igen och skaffa rum; därför att pappa vara inne och ville ha vindskammarn.

SONEN

Ville han ha vindskammarn? Han ville se vad ni tar er för, naturligtvis! Och därför tänker du gå din väg. – Fall på knä för fru och be henne om ursäkt!

VÄNNEN

På knä.

SONEN

Kyss hennes fot! Hon har vackra fötter må du tro.

VÄNNEN

Markerar en kyss på foten, reser sig

Ja, nu har jag bett om ursäkt för att jag går ut och tar rum! Farväl på en stund! – *Ut hastigt.*

Sven XIII

Sonen. Sonhustrun

SONHISTRUN

Jag tycker verkligen det är oanständigt av gubben att ingripa på det här viset och störa husfriden! Nu ska man aldrig få ha en stunds ro, natt eller dag.

SONEN

Det får man finna sig i! – Men nog kunde du försöka dölja dina känslor en liten smula!

SONHISTRUN

Vad för känslor? Vad menar du? Är du kanske – svartsjuk?

SONEN

Vad? Nu vet jag inte var jag är hemma! Jag talar om dina ovilliga känslor gentemot far!

SONHISTRUN

Turnerar

Nu talar vi inte alls om några känslor mer! Ta på dig den här halsduken, så ser du ut som en människa. – *Hon tar upp ett paket ur fickan.*

SONEN

Ska jag ha ny halsduk, nu igen? – Och en blå till!

SONHISTRUN

Knyter på Knut en blå halsduk.

Ja du skall väl icke gå med smutsig kläder heller! – Och så skall du dra ut mustascherna...

SONEN

Vet du vad! Nu är du alldeles för tydlig!

SONHISTRUN

Vaddå?

SONEN

Kanske jag skall skaffa mig ljusa kläder också, och Lawn-Tennisskor.

SONHISTRUN

Ja, det skulle verkligen passa dig, för du börjar bli så tjock och fet.

SONEN

Och så skulle jag magra lite! Och bli lite söndersliten. Fattas bara att jag skilde mig också!

SONHISTRUN

Ja, Men Knut, nu är du svartsjuk!

SONEN

Kanske att gränsen är överskriden? - Men så underligt! Jag är jaloux utan avund och utan ondska. Denna man håller jag så mycket av, att jag icke skulle kunna neka honom någonting! Ingenting!

SONHISTRUN

Ingenting! Det är mycket sagt!

SONEN

Ja, så är det! Det är galet, brottsligt, lågt, men om han bad att få sova hos dig, skulle han få!

SONHISTRUN

Nu är du alldeles förfärligt – Mycket har jag hört ifrån din mun, och mycket har jag tålt...

SONEN

Inte kan jag hjälpa att så är! Vet du att jag förföljs ibland av en syn, både då jag är vaken och då jag sover: jag tycker mig se er tillsammans; och jag lider inte av det, jag snarare njuter, såsom vid åsynen av något mycket skönt!

SONHISTRUN

Men det är ju gränslöst!

SONEN

Det är kanske ett ovanligt fall, men erkänn att det är djävligt intressant!

SONHISTRUN

Vet du; jag tror ibland att du vill bli av med mig!

SONEN

Det tror du inte!

SONHISTRUN

Jo, ibland! Det förefaller mig som om du sköte fram Axel, för att få honom i armarne på mig så att du fick sak med mig och kunde skiljas.

SONEN

Det var otroligt! – Säg mig Kerstin! Har ni aldrig kysst varann?

SONHISTRUN

Vid mitt livs salighet, nej!

SONEN

Lova mig, att när den stunden kommer, du säger rent i ansiktet på mig; så är det.

SONHISTRUN

Hör du Knut, tag vara på ditt förstånd!

SONEN

Just det! Ser du, att bli bedragen, det vill jag inte; att avstå vill jag ogärna, men ändå hellre det.

SONHISTRUN

Om du nu skulle sluta med dina predikningar, och jag skulle börja med mina! I vilket förhållande står du till Adèle?

SONEN

I det förhållande du känner och godkänner!

SONHISTRUN

Jag har aldrig godkänt något äktenskapsbrott!

SONEN

Se nu låter det så! Det som nyss var oskyldigt är nu brott!

SONHISTRUN

Alldeles som nyss mitt fullkomligt oskyldiga förhållande till Axel!

SONEN

Det är oskyldigt idag, men vem vet vad det är imorgon!

SONHISTRUN

Vänta tills i morgon då!

SONEN

Nej, jag vill inte vänta tills det är för sent!

SONHISTRUN

Vad vill du då?

SONEN

Jag vet inte. Jo, - ett slut på detta! Om det finns något! Vi har bundit näten själva, och nu sitter vi där! Åh vad jag hatar honom, när han är frånvarande! Men bara jag ser honom igen, och han fäster sina stora blickar på mig, så älskar jag honom, som en bror, en syster en hustru! Jag fattar nu, hur du kan stå under hans inflytande! Men jag förstår inte riktigt mig själv. Det förefaller mig dock som om jag gått så länge här ensam bland kjolar att mina känslor blivit förkvinnligade, och som om din kärlek till honom måste ha smittat mig. Du måste älska honom gränslöst, fastän du inte vet det!

SONHISTRUN

Det är lögn! Och nu vill du bara skylla ifrån dig!

SONEN

Alldeles som du!

SONHISTRUN

Som du!

SONEN

Som du! – Nu blir jag galen!

SONHISTRUN

Det tror jag dig om!

SONEN

Och det inger dig icke medlidande!

SONHISTRUN

Ska jag ha medlidande med dig när du plågar mig?

SONEN

Du har aldrig älskat mig!

SONHISTRUN

Du har aldrig älskat mig!

SONEN

Ja nu ha vi kommit in i det grälet som räcker till döddagar!

SONHISTRUN

Låt oss sluta då i tid! – Gå och tag dig ett sjöbad, så blir du svalkad!

SONEN

Du vill vara ensam!

Scen XIV

De förre. Vännen.

VÄNNEN

Öppet och glatt

Nå nu hade jag då tur! – Just som jag gick, råkar jag Fröken Adèle, som hade ett rum...

SONHUSTRUN

Har hon också rum att hyra ut?

VÄNNEN

Hon visste om ett rumt!

SONHUSTRUN

Hon vet då allt, den flickan!

VÄNNEN

Till sonen bjudande honom en cigarettask.

En cigarett!

SONEN

Tvärt.

Nej tack!

VÄNNEN

En sådan fin halsduk han har fått!

SONEN

Tycker du?

VÄNNEN

Ni har förtalat mig medan jag var bort! Det ser jag på er!

SONEN

upprörd

Förlåt mig! Nu måste jag gå och bad! – *Går hastigt.*

Scen XV

Vännen. Sonhustrun.

VÄNNEN

Vad var det?

SONHUSTRUN

Det var svartjuka!

VÄNNEN

Så! – men det finns ju ingen anledning.

SONHUSTRUN

Knut påstår det! – Var hade Adèle det rummet, ni talade om?

VÄNNEN

Tankspridd.

Adèle. Jo, här mitt emot hos lotsen.

SONHUSTRUN

Det är ju bra uträknat för då kan ni se in i hennes rum. En sådan intrigant!

VÄNNEN

Det tror jag aldrig Adèle har tänkt på.

SONHUSTRUN

Adèle? – Har ni blivit så intima ni?

VÄNNEN

Fru Kerstin, framkalla icke spöken som skrämman fram känslor, vila eljes icke skulle synas på ljusa dagen. Gör det icke, annars...

SONHUSTRUN

Reser ni som vanligt. Men ni får icke resa; ni har inte rättighet till det!

VÄNNEN

Tänder en cigarett.

Kanske skyldighet!

SONHUSTRUN

Om ni är min vän, lämnar ni mig icke värnlös i detta hus, där min ära är hotad! Där min brottlige man med sina föräldrars beskydd kan tillåta sig vilka lågheter som helst! Kan ni tänka er att han gick så långt i nedrighet att han i nödfall ville avstå mig - åt er!

VÄNNEN

Det är ju en älskvärd form av jalousie! – Och vad svarade ni på det?

SONHUSTRUN

Vad skulle jag svara på det?

VÄNNEN

Och det frågar ni mig?

SONHUSTRUN

Nu leker som katten med ert rov! Ni ser hur jag är fångad i era garn; hur jag lider och kämpar för att komma lös; men jag kan inte! Hav förbarmande med mig; giv mig en enda vänlig blick och sitt icke som en känslolös bild, vilken väntar på tillbedjan och offer! – *Hon faller på knä* – Ni är så stark ni, och kan behärska era lidelser, så stolt, så hederlig, men det är därför att ni aldrig älskat, aldrig älskat så som jag älskar er!

VÄNNEN

Har inte jag? – Stig upp fru Kerstin! Och gå och sätt er där längst bort i fåtöljen! – Så där! – Nu skall jag tala! -- - *Han blir sittande med cigaretten i handen.* - - Jag har älskat er, som det kallas, från första stunden jag såg er. Minns ni den solnedgången då vi blevo bekanta i fjol. Er man stod nere i dalen och målade, då jag gick förbi. – Jag blev föreställd för er, och vi blevo ståendes i samspråk tills vi tröttnade och ni satte er i gräset, inbjudande mig att taga plats vid

er sida. Men dagen hade fallit och jag drog mig för att bli våt. Då knäppte nu upp er kapp och erbjöd mig att sitta ned på en skörtet. Det var för mig som ni öppnat er famn och bett mig vila i ert sköte. Jag var mycket olycklig; mycket trött och uppgiven, och det såg så varmt och mjukt ut, innanför er kapp! Jag ville verkligen krypa in under densamma och gömma mig vid er unga jungfruliga barm, men jag blygdes, när jag i era oskyldiga ögon såg ett svagt leende över att en man som jag kunde bli brydd! Vi mötes igen, ofta och ofta. Er man tycktes njuta av min beundran för er, det föreföll mig såsom om jag upptäckt hans hustru åt honom. Jag kom i er fångenskap, och ni lekte med mig; er man generade sig inte för att bry mig öppet, till och med i stort sällskap. Hans egenkärlek och tvärsäkerhet sårade mig understundom, och det fanns ögonblick då jag kände mig förestad att knuffa undan honom och söka intaga hans plats. Minns ni den eftermiddagen då jag bjudit er till mig på min födelsedag. Ni skulle komma senare. Och sedan vi väntat er en timma, inträdde ni i salen iförd en penséfärgad kjol, med ljusst blommigt liv; ni hade en med gult linong överklädd schäferhatt som kastade ner ett solsken över er hela gestalt. Och när ni så räckte mig er rosenbukett med en fjortonårig flickas blyga djärvhet, fann jag er så överväldigande skön, att jag blev stum, kunde varken hälsa er välkommen eller tacka för blommorna, utan jag gick ut och grät!

SONHUSTRUN

Ni kan åtminstone dölja er känslor, ni!

VÄNNEN

Minns ni sedan på natten, efter supén, då vi i timtal blandat minnen och famnats med själarna, hur Knut formligen, och troligen med er vilja, inbjöd mig att bo hos er i stade om vintern; minns ni vad jag svarade?

SONHUSTRUN

Ni svarade så här: Jag törs inte!

VÄNNEN

Morgonen därpå hade jag rest!

SONHUSTRUN

Och jag grät hela den dagen! Och Knut grät också!

VÄNNEN

Tänk vad vi ska få tårar nu då?

SONHUSTRUN

Nu?

VÄNNEN

Sitt stilla! – Nu, sedan allt är sagt återstår oss endast att skiljas!

SONHUSTRUN

Nej! Nej! Inte skiljas. Varför kan det icke vara som det är? Ni är så lugn och jag är icke alls orolig! Vad har Knut med våra känslor att göra, då vi behärska dem. Vi sitta ju här så stilla och resonera om det som varit liksom gamla makar som talar om sin ungdomskärlek.

VÄNNEN

Ack ni, barn! Jag begriper inte på vilket sätt ni varit gift då ni kan tro på vänskap efter en kärleksförklaring! Jag är så lugn, jag, som en krutsäck under en tändhatt, jag är så kall som en eldad ångpanna – ah! Jag har kämpat, jag har plågat mig, men jag kan inte svara för mig!

SONHUSTRUN

Men jag kan svara för mig!

VÄNNEN

Ja, det tror jag det, ni som släcker elden, allt efter som den flammnar upp, men jag lever ensam. Åh vilken satans tanke! – Och ni tror att jag efter detta skulle vilja leva här i huset på smulor från den rike mannens bord, sluka luft, dricka blomsterdoft; och gå med ont samvete ändå?

SONHUSTRUN

Varför skall ni ha ont samvete när *han* inte drar sig för att han en älskarinna som han kysser!

VÄNNEN

Inte skylla ifrån oss, inte skylla ifrån oss; då komma vi ut på branten, och sen är det bara att gå i sjön! Nej låt oss vara originella en gång; låt oss visa världen ett exempel på hederliga människor. Vi säga åt Knut med detsamma han träder in här: Så är det! Vi älska varandra; giv oss ett gott råd hur vi skola handla!

SONHUSTRUN

Det är stort! Det är ädelt! – Ja, det skola vi göra; må sedan hända vad hända vill! Och det kan vi göra med öppen panna, ty vi ha icke begått något brott!

VÄNNEN

Och sedan? – Han ber mig naturligtvis att gå!

SONHUSTRUN

Eller också stanna!

VÄNNEN

På vad villkor? Att allt blir som förut! Nej, det kan jag inte! Tror ni jag efter detta kan se era smekningar, höra er om aftonen stänga dörren till sängkammaren...
Nej! Jag finner intet slut på detta! Men han måste veta det, ty eljes kan jag aldrig möte honom med ögonen mera, aldrig trycka hans hand! Vi måste säga honom allt – så få vi se sen!

SONHUSTRUN

Åh om denna timme som kommer nu vore förbi! Säg att ni älskar mig, annars får jag inte mod att stöta kniven i honom! Säg att ni älskar mig!

VÄNNEN

Förblir sittande liksom Sonhustrun

Jag älskar dig, med kropp och själ; jag älskar dina små fötter, som jag ser under klänningsfällan; jag älskar dina vita tänder och din kyssmun, dina öron och dina sinnligt vänliga ögon – jag älskar hela din lätta luftiga gestalt, som jag skulle vilja kasta över min axel och springa till skogs med! När jag var ung tog jag en gång en flicka på gatan, lade henne på mina händer och sprang upp för fyra trappor med henne – jag var ung då, tänk nu när jag är vuxen!

SONHUSTRUN
Älska min själ också!

VÄNNEN
Jag älskar din själ emedan den är svagare än min, eldig som min, trolös som min...

SONHUSTRUN
Får jag inte stiga upp nu och gå till dig?

VÄNNEN
Nej!

SONHUSTRUN
Knut kommer; jag hör hans steg och jag har icke mod att tala förräns jag fått kyssa dig på pannan.

VÄNNEN
Kommer han?

SONHUSTRUN
Tyst!

Scen XVI

De förrre. Fadern in, med hatten på huvudet, går rakt fram mot vännen, som rycker till och reser sig.

FADERN
tar en tidning från ett bord bakom vännen
Förlåt att jag stör; jag skulle bara ta en tidning! –Till Sonhustrun – Har du sett Adèle?

SONHUSTRUN
Det är femte gången idag du frågar efter Adèle!

FADERN
Har du räknat det! – Ämnar du inte bada före frukosten?

SONHUSTRUN
Nej! Inte i dag!

FADERN
Det är orätt av dig att försumma baden då din hälsa är så klen.
- Tystnad -

Fadern går

Scen XVII

Vännen. Sonhustrun

VÄNNEN

Nej, jag kan inte stanna här längre! Jag står inte ut!

SONHUSTRUN

Nalkas honom och betraktar honom med glödande blickar
Ska vi fly?

VÄNNEN

Nej! – Men jag skall fly!

SONHUSTRUN

Då flyr jag också! – Så dö vi tillsammans!

VÄNNEN

Tar henne i famn och kysser henne.

Nu äro vi förlorade! Varför gjorde jag detta? Slut med heder och tro; slut med vänskap, slut med frid! Eld från helvetet, som bränner och sveder allt som var grönska och blomster! – Åh!
- *De gå åtskils och sätta sig på var sin stol.*

Scen XVIII

De förre. Sonen hastigt in.

SONEN

Varför sitter ni så långt ifrån varandra?

SONHUSTRUN

Därför...

SONEN

Och ser så upprörda ut?

SONHUSTRUN

Därför att --- Vi älska varandra!

SONEN

Betraktar båda en stund, därpå till vännen,
Är det sant?

VÄNNEN

Det är sant!

SONEN

Sätter sig på en stol, något förkrossad.
Varför skulle ni säga mig det?

SONHUSTRUN

Det har man för man är hederlig!

SONEN

Det är mycket originellt, men det är oblygt.

SONHUSTRUN

Du bad mig ju själv, att när stunden kom...

SONEN

Det är sant! –Och stunden är kommen. Det förefaller mig som jag har vetat detta förut, och ändå är det så nytt för mig att det är ofattligt. Vems är felet? Ingens, och allas! – Vad skola vi nu göra, och vad kommer att ske?

VÄNNEN

Har ni något att anmärka mot mitt uppförande?

SONEN

Ingenting! Du flydde när du märkte faran; du avslog vårt anbud att bo hos oss; du dolde dina känslor så, att Kerstin trodde du hatade henne. Men varför kom du igen?

VÄNNEN

Därför att jag tänkte det mina känslor voro döda.

SONEN

Det är sannolikt, och jag tror dig! – Vi sitta emellertid här inför ett faktum, som vi varken framkallat eller mäktat hindra; vi sökte genom en konstlad öppenhet förebygga faran, skämtade med den, men den har dragit närmare, och slagit ned över oss! Vad skola vi nu göra? Låt oss tala lugnt och försöka vara vänner in i det sista! – Vad skall göras? – *Tystnad* – Ingen svarar! – Men vi kunna väl icke sitta och se på hur det brinner i taket utan att göra något? – *Reser sig.* – Låt oss tänka på följderna! –

VÄNNEN

Det riktigaste vore att jag drog mig tillbaka?

SONEN

Jag tror det!

SONHUSTRUN

vild

Nej, du får icke gå! Då följer jag med dig!

SONEN

Är detta att tala lugnt?

SONHUSTRUN

Kärleken är inte lugn! – *Nalkas vännen*

SONEN

Bespara mig åtminstone åsynen av er brånad! Skona litet mina känslor, då jag är jämförelsevis oskyldig och alltid blir den lidande.

VÄNNEN

Tar Vännen om halsen

Du får icke resa, hör du!

SONEN

Tar hustrun i armen och skiljer henne från Vännen

Ni kan ju uppföra er som anständiga människor och vänta tills jag avlägsnat mig! – *Till vännen* – Hör du min vän! Vi måste komma till ett hastigt avgörande, för det ringer till frukost om några minuter. – Jag ser att er kärlek icke kan övervinnas, vilket däremot min skulle kunna med någon ansträngning. Att för mig fortsätta ett samliv med en kvinna som älskar en annan, kan icke bli något helt, då jag alltid skall tycka mig leva i polyandri. Därför – avgår jag, men icke förr än jag har garantier för att du gifter dig med henne.

VÄNNEN

Jag vet inte hur det är; men ditt ädelmodiga anbud förödmjucar mig mer än känslan av brott skulle ha gjort ifall jag stulit henne.

SONEN

Jag tror nog det, men det förödmjucar mig mindre att ge än att bli bestulen. – Ni får 5 minuter att göra upp denna saken på! Farväl alltså på ett ögonblick. – *Går.*

Scen XIX

Vännen. Sonhustrun.

SONHUSTRUN

Nåå?

VÄNNEN

Märker ni inte att jag är löjlig?

SONHUSTRUN

Nej det är inget löjligt med att vara hederlig!

VÄNNEN

Inte alltid, men i detta fall syntes mig mannen vara den minst löjlige! - Och ni skall förakta mig en dag!

SONHUSTRUN

Är det allt du har att säga mig i ett ögonblick som detta! Nu då ingenting står emellan oss, och du skulle kunna öppna mig din famn med rent samvete ... nu tvekar du!

VÄNNEN

Ja, jag tvekar, ty denna öppenhet börjar få utseendet av fräckhet, denna hederlighet smakar hjärtlöshet.

SONHUSTRUN

Så! Så!

VÄNNEN

Och jag tycker mig finna att alla denna lukt av ruttet som jag märkte här i huset kommer från er!

SONHUSTRUN

Eller från er! – Det var ni som förförde mig med era blygsamma blickar, med er spelade köld, med era brutaliteter som retade upp mig likt en piska! Och nu spelar förföraren den dygdige!
Ah –

VÄNNEN

Eller så här: Det var ni som....

SONHUSTRUN

Nej, det var ni, ni, ni! – *Hon kastar sig på soffan och skriker.* – Hjälp mig då! Jag dör! Jag dör! ---

VÄNNEN

Står orörlig

SONHUSTRUN

Kan ni inte hjälpa mig? Har ni inte något förbarmande! Ni är ett vilddjur! Ser ni inte att jag är sjuk! – Hjälp mig! Hjälp mig! –

VÄNNEN

Som förut

SONHUSTRUN

Skaffa mig en läkare! Och gör mig åtminstone den tjänst som varje människa brukar göra en främmande! Ropa på Adèle!

Vännen går.

Scen XX

Sonenhustrun. Sonen in.

SONEN

Nåå? – Vad är det? – *Till sonhustrun.* – Kom ni inte omsams?

SONHUSTRUN

Tyst! Inte ett ord mer!

SONEN

Men varför gick han så hastigt genom trädgården? Jag trodde han skulle ta buskar och trän med sig; och det såg nästan ut som om han haft eld i bakfickorna.

Scen XXI

De förre. Modern, Kusinen; därpå Fadern.

MODERN

Nå, vill ni komma och äta frukost nu?

SONEN

Ja tack, det ska passa oss riktigt bra.

MODERN

Men var är herr Axel? Ska vi vänta på honom? Eller inte?

SONEN

Vi ska inte alls vänta på honom, för han har stuckit av!

MODERN

Det var då också en kuriös herre! Och jag som hade stekt flundrorna! –

FADERN

In.

SONEN

Till Fadern.

Nu kan du få kammaren, om du vill!

FADERN

Tack, nu behöver jag den inte längre!

SONEN

Det är märkvärdigt vad du är ombytlig!

FADERN

Är väl fler än jag! Men den som råder sitt sinne är bättre än den som städer vinner!

SONEN

Och så det här: Säg icke till din vän: gack bort och kom igen.

FADERN

Det är mycket bra! Var har du fått den ifrån?

SONEN

Det har jag fått av Kerstin!

FADERN

Kerstin, ja! Har du varit och badat mitt barn?

SONEN

Nej hon har bara fått en kall avrivning! –Gonggong höres.

MODERN

Se så! Till bords!

SONEN

Till Fadern.

Bjud min hustru armen, så tar jag Adèle!

FADERN

Nej tack. Du skall ha Kerstin för dig själv!

Ridå.

SONEN
SONHISTRUN
SONEN
SONHISTRUN
SONEN
SONHISTRUN
SONEN
SONHISTRUN
SONEN
SONHISTRUN